

SLOVENEK.

Oznanila.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; veče pišmenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi sene vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posem.

V torek,

četrek in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto . . .	7 for. 50 kr.
„ pol leta . . .	3 „ 70 „
„ četrt leta . . .	2 „ 70 „
„ mesec . . .	— „ 70 „
Po pošti:	
Za celo leto . . .	9 for. 50 kr.
„ pol leta . . .	4 „ 80 „
„ četrt leta . . .	2 „ 80 „
„ mesec . . .	— „ 90 „

Št. 19.

V Celovcu v četrtek 14. februarja 1867.

Tečaj III.

Vladina politika in naša misel.

II.

V Ljubljani 30. januarja.

Naše volitve po deželah so pokazale, da je narod ustave vreden, in naš trud kaže, da nočemo hegemonov: da bi kdo mislil, narod hoče, naj gredo poslanci na Dunaj, bi se gotovo prevaril. Naš narod ve, koliko smo opravili v prejšnjih državnih zborih, je nevoljen, ker nas je nemška večina zmiraj tlačila, preziraje nas kakor polobrate ali še manj, česar zavoljo besede ne imenujemo. Naš narod mora vedeti, zakaj gredo poslanci na Dunaj, in kaj tam opraviti morejo. Tudi izbrani poslanci morajo to reč na tanko prevdariti.

Če bode imenovani zbor, kterega januarski patent sklicuje, „izredni“ zbor, nočejo Nemci na Dunaj; če bode Schmerlingov „Reichsrath“, pa Slovani ne pojdejo. Naj pa že mislijo Nemci, kar hočejo, nam Slovanom gré prevdarjati in vprašati: Kaj hoče vlada s tem zborom, bode li zbor po izstopu Nemcev za sklepe veljaven in — kar je najvažnejše — ali ne pripoznamo, pošiljaje poslance na Dunaj, da je dvalizem veljaven?

Vlada hoče, naj zbor Avstriji da ustavo. Kaj, mar nimamo že ustave, če tudi je puhla? Vlada, da boljše rečem Schmerling, napravil je oni volitveni red, vlada, rešpektivno minister Belcredi, bi bil pa moral one pogreške, ki jih je prednik njegov napravil, popraviti. Iz tega, kar je sedanja vlada storila, ne moremo sklepati, da nam v resnici z izrednim zborom hoče pravična biti; — če se pa to ne zgodi, moramo tudi mi molčati. Vsi možje, ki se do sedaj s politiko pečajo, so enih misli, da se kaj dobrega na Dunaji javeljne peče, in kar se peče, skriva se: celo januarski patent je nekako skrivnosten. Obé stranki, nemška in slovanska, si ga nekako bojzljivo razkladate; nobena se noče „blamirati“, nobena opeči. Treba je toraj, da Slovani, kot večina avstrijskih narodov, prej ko v Beč poslance pošljejo, kako tako vlado vprašajo, kaj da namerja. Čas in denar nam je predrag: mi ne smemo več muh loviti!

Drugo vprašanje moramo si staviti, je li zbor veljaven, če Nemci v zbor ne pridejo, česar se pa zdaj po odstopu Belcredijevem ni bati. Pri tem redu Schmerlingovem imajo Nemci veliko moč, tudi če so v manjšini. Naj še vlada njihovi stranki pristopi, — kaj hočemo mi na Dunaji potem? Ostanemo po takem raji doma pri svojih loncih in prikladamo raji domačemu ognju. Če se naše državne reči medejo in če hoče vlada čas za svoje daljno delovanje z zborom dobiti, potem pa naše poslance domú poslati z besedo, da niso „kompetentni“; naj ne gremo v Beč! — Vlada nam mora že naprej veljavnost sklepov dovoliti. —

Kaj pa, ali ne postane z odpertim „Reichsrath-om“ dvalizem veljaven? Koliko besed se potrebuje za to, da se imenuje dunajski „Reichsrath“ takrajlitavski in zbor v Pešti unkrajlitavski, — madjarsko ministerstvo je pa menda že imenovano. Tukaj zna biti najhujša zanjka za nas. Treba je, da naši poslanci, če jim bo kazalo v Beč

iti, že pred seboj nesó protest proti nasilstvu nemškemu in madjarskemu; treba je, da vladi že prej povejo po pravem potu, naj se znebi popolnoma dvalističnih misli. Mi nočemo, da nas z besedo „interessant“ odpravijo, mi hočejo, da se nam pravice djansko dajo.

V Avstriji ni bilo še konstitucije: madjarski in nemški element je samovladal. Tega pa nočemo več! Avstrija naj take deželne zборе napravi, kjer ni narodnih većin in manjšin: to se pa da le takrat doseči, če se narodi politično združijo. Skupne zadeve naj cesar poravnjuje, domače pa naj nam prepusti, državnih zborov ne potrebujemo. Tam bi spet narodne manjšine večine bile, kterih nočemo. Naj se vlada narodov ne boji, pravice naj jim podeli, potem se ni treba nič bati. Mi nismo več otroci, da bi pravic ne znali rabiti, — volitve po deželi to kažejo. Če nas bo pa vlada prezirala, potem naj se le opira na prusko misleče Nemce, in na sebične Madjare, kojim se pa mi ne damo potreti. Slovanski poslanci, premislite to dobro in potem — delajte!

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju 6. febr. — (Dvalizem. Ogersko ministerstvo. Državni zbor. Volitve.) „Alea jacta est“, ali djano je — dvalizem je oklican! Dolgo smo se bali, da pride največa nesreča za Avstrijo — dvalizem, zraven pa tudi še upali, da se bode znabiti vendar še vse k boljemu obrnilo; pa česar smo se najbolj bali, vresničilo se je, naša zadnja nada je zginila. Ministerstvo Belcredi padlo je in v kratkem dobomo mesto enega državnega ministerstva — eno za nemško - slovanske dežele, drugo pa za dežele, ki spadajo h kroni sv. Štefana. Minister Belcredi je odstopil in cesar je dal inostrancu Beustu pravico, novo ministerstvo si sestaviti in jutre že nam bode, kakor iz zanesljivega vira vemo, vladni časnik naznanil dotična cesarska pisma, po kterih se to vse oklicuje (Se je res tako zgodilo. Vredn).

Mi Slovani, ki smo zmiraj najzvestejši bili, ki smo zmiraj kot en mož stali za obstanek Avstrije, mi Slovani, ki smo največi rod v Avstriji, mi Slovani, ki smo leta 48. z orožjem v roci na krvavih bojiščih se bojevali za obstanek Avstrije proti madjarskim in nemškim puntarjem, mi Slovani, ki smo še v zadnjem hudem času svojo kri prelivali v boju Nemcev zoper Nemce, mi Slovani se preziramo, na nas se malo ali nič ne gleda in sluša. Niti v takrajlitavskem, niti v unkrajlitavskem ministerstvu se nam ne bode tudi ni en prostor odmeril. V takrajlitavskem ministerstvu bodo sedeli samo Nemci po volji Velikonemca Beusta, v unkrajlitavskem pa sami Madjari, kterim je le mar zato, da se slava „Magyar-orszag“-a širi, drugi narodi pa zatirajo.

Za ogrske ministre se sledeči Madjarji imenujejo: Andrassy, Lonyay, Eötvös, Mikó,

Wenkheim, Somssich, Gorove in Horváth Govori se, da dobodo tudi Poljci za-se posebnega ministra in posebnega kancelarja, vendar še to ni gotovo; Čehi in Slovenci bodo pa neusmiljeno pod nemški jarem djani ravno kakor Hrvatje, Srbi, Slovaki, Rusini, Romani in Saksonci pod madjarski.

Kaj da bode sad tega nesrečnega državnega, eksperimentiranja ali poskušnja bodešno v kratkem videli; mislim, da se bode perokoyanje Palackijevo v knjigi: „Misli o avstrijskeje državi“ vresničilo! Naj pride, kar hoče, mi Slovani smo nedolžni, mi smo zadosti glasno protestovali zoper vsako zatiranje; mi smo po svojih zadnjih volitvah pokazali, da še hočemo Slovani pa tudi Avstrijani ostati, da nočemo nikakor svoje narodnosti izdati, in če bi to tudi zahteval Beust ali kdor koli hoče.

Vse te naše svetinje: narodno življenje, svobodo, blagor in srečo itd. pa le vživamo v Avstriji in sicer v enotnej, svobodnej, ustavnej, vsem narodnostim enakopravičnej Avstriji. Zatorej stojimo za njo kot siva skala! —

Zalostni, tužni časi so tedaj nastopili za slovanski narod; pa v odločivnem trenutku bomo stali vsi pripravljeni za svojo sveto reč vse žrtvovati!

Izredni državni zbor se bode zdaj premenil v rednega, to je v Schmerlingov oži zbor. Kakor se čuje, vlada ne misli poklicati Poljcev v ta zbor, ampak samo le druge dežele takraj Litave; ali bodo Čehi in Slovenci prišli ali morejo priti? Storili bojo to, kar zahteva od njih značajnost in narodnost. Vlada naj spozna, da tudi mi znamo spoštovati svoje pravice in se ne damo za kar si bodi v kozji rog vgnati. Naši nasprotniki nas bodo pripravljene našli, „z uma svitlim mečem“ na vojsko, pa tudi nikakor še ni gotovo, na kateri strani bode zmaga. — Volitve za deželne zборе so večidel končane in mi smemo zadovoljni biti z vspehom, ako lih nam je na Koroškem in v Dalmaciji slabo izteklo. Po nesrečnem volilnem redu nimajo koroški Slovenci nobenega zastopnika, in kakor se iz Dalmacije čuje, bodo tudi tam še dalje gospodarili Talijani, kojih je 30.000, nad 400.000 Slovani. Vendar zmagali smo na Kranjskem, Goriškem, Štajerskem, Istrijskem, Českem in Moravskem; tu bode zastopan naš rod in v Ljubljani, Gorici, Pragi in v Brnu bode mo mi večino imeli. Če bi pa ti zbori ne hteli poslati svojih poslancev v oži državni zbor, misli vlada vse razpustiti in nove volitve razpisati, pa tudi potem bodemo še le bolj junaško pokazali, da so zdaj izvoljeni poslanci pravi zastopniki našega ljudstva; za zdaj moramo pa samo potrpeti in se pripravljati za prihodnost, da zmagamo. Šrčnost velja!

Iz Dunaja. J. (Razpor med slovanskimi in nemškimi študenti.) Slušatelji dunajske univerze so bili pred leti ustanovili akademični „Leseverein“, ki je imel namen svoje družabnike podpirati v duhovem izobraženju in pospeševati družabno življenje. V ta namen si je to društvo oskrbljevalo raznih časopisov in knjig vseh jezikov. Opomniti je še, da so pri ustanovitvi največ

delali nenemški študentje, ker so se nemški raji vpisovali v svoje „burschenschaft-e“ kakor v to društvo. V miru so živeli udje raznih narodnosti do letos in društvo je imelo nek mednarodno, kozmopolitičen značaj, kateri je, kar se vednosti in omike tiče, gotovo edino pravi. Konec pak je bilo vsaki edinosti oni teden, ko je pri izrednem občnem zboru eden izmed nemških udov navsvetoval, naj se pošlje deputacija profesorju Unger-u zaradi njegovega „ustavozvestega“ govora in volitve v deželni zbor in naj se temu možu v imenu društvenem čestita, da je stopil na politično polje in bode branil pravico februarško. Slovanov je bilo malo v tisti seji, vendar so stali kakor eden zato, da se „Leseverein“, ki obsega različne narodnosti, tedaj imajo udje razne politične misli, — ne podaja na polje, kjer imamo razna pota in se nikdar ne moremo zlagati. Rekli so, da nimajo nikacega ugovora, če Nemci v svojem imenu pošljejo svojemu možu čestitko, protestovali pa so zoper to, da se v imenu vsega društva govori, tedaj tudi v našem. Pa bila je v zboru nemška večina in predlog je zmagal. Iz viharnih, dostikrat strastnih razgovorov, ki so se slišali več dni potem v društvenih prostorih, razvidelo se je, kam pes taco moli. Delalo se je na to, da ne bi bil „Leseverein“ več mednarodno, temuč specifično nemški. Od kraja niso bili samo Slovani, ampak tudi Italijani in Madjari zoper to. Nemci so med tem pridno skrbeli, da so čedalje več enako mislečih udov pridobili, tako da je od njihove strani v dveh dneh čez 60 udov pristopilo. 5 febr. je bil drugi izredni občni zbor. Vedelo se je, da pride pri potrjevanju novih štatut tudi oni „popravek“ na vrsto, zato ste prišle obe stranki v popolnem številu, blizu 400 udov. Slovanov je bilo morda okoli 150 in ko se ne bi bili Italijani in

Madjari poslednjič z Nemci zedinili zoper nje, bila bi večina za ohranbo starega reda. Huda kri na obeh straneh, — na nemški strastna nestrpljivost. Noben slovansk govornik ni mogel končati svojega govora, strašen krik in vpitje. In ko je bila večina pri glasovanju zoper nas, slišalo se je nazdravljenje Ogrom, zaničljivo zabavljanje pa Slovanom, kateri so za to, da so svoje denarje dali za knjižnico in sploh ustanovitev in utrditev društva, nazadnje morali čuti z odra besedo, da oni sami so bili krivi, da se ni društvo tako razvilo, kakor bi se bilo pod nemškim pečatom. Nastopek tega je, da Slovanje izstopijo. — Cela ta prikazen je žalostno znamenje našega časa. Kaj se iz njega učimo, boste posneli sami. Mi pak imamo prepričanje, da smo moralno pri tem po bitji več dobili kot izgubili; sicer pa smo dobili še drugo prepričanje in vemo, kaj imamo pričakovati in — — pa sapienti sat!

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Beustovi križi; nemški liberalni listi; naši uradniki.) To je stara reč, da se ljudje po mastnih službah pipljejo. Baronu Beust-u se pa menda drugači godi. Išče novih ministrov menda po vseh koncih naše države, pa jih ne more najti. Cele litanije bi lahko napisali iz imen, ktera smo že brali za nove ministre. Vendar je že preteklo skorej 14 dni in že so deželni zbori pred durmi, pa le še nimamo ministrov in kakor naznanjajo dunajski časniki, ne dobomo jih še tako hitro. Tudi ogersko ministerstvo še ni uradno oklicano. Pravimo, da se dobra jed dolgo kuha

in da dobra reč potrebuje dolgo časa; mi serčno želimo, da bi se ta beseda tudi poterdila. Pa vsa imena, ki se imenujejo pri sestavljenju novega ministerstva, delajo nam le strah in žalost. Kar smo jih slišali, vsi so centralisti, avtonomisti in stari birokrati, do katerih pa ne moremo imeti niti zaupanja niti veselja. Avstrija se preroduje, pa bojimo se, da bode prerod nesrečen. Baron Beust je imel čuda veliko srečo, da se je hitro, ko je Saksonsko pokopal, vsedel spet na naš ministerski stol. Pa vendar vidimo, da je sreča okrogla in človeku včasih nanaglooma herbet pokaže. G. Beust ima že zdaj velike križe in težave in že se slišijo glasovi, da pobaše v 3—4 mescih spet svoja šila in kopita in jo pobriše v Velikonemčijo, odkoder je prišel. Da bi le naša država škode ne terpela! — Komej so se Slovani za časov Belcredijevih vsaj nekaj odpočili od tistega strastnega in nesramnega psovanja in obrekovanja, ki so ga polni skorej vsi tako imenovani liberalni nemški časniki. Pa temu čudnim nemškim liberalcem ni nič mar za mir in pokoj, za ljubezen in zastopnost med narodi, in za občno svobodo in napredovanje. Zatorej so že spet začeli svojo staro pesem in „Neue freie Presse“ pred njimi zvonec nosi. Čudom se čudimo, da se ta časnik — pred očmi najvišje vlade, ja pred svetlim cesarjem — derzne take reči pisati o Slovanih, in tako gerdo in sirovo žaliti narod, ki šteje okoli 18 milijonov duš. Naj kak slovanski časnik le dvajseti del tega piše o Nemcih, kar ti nesramni liberalci pišejo o Slovanih, posadili bi ga na dolga leta že nekam, da bi imel prilike svoje neumnosti premišljevati. Pa vendar smo vsi ravnopravni! — Naš novi dež. predsednik je kaj priden in delaven, še ob 7. zvečer se vidi luč v njegovej pisarnici. Nova politiška razdelitev in uravnava naše vojvodine se vsak den pričakuje; bilo

Besednik.

21. januar!

Iz slov. Bistrice.

Ko bi se bil še pred malo leti kdo predrznil bil trditi, da bodeta kedaj v Mariboru dva Slovenca izvoljena za poslanca, gotovo bi ga Mariborčani zaprili bili v norišnico. Maribor in cela okolica se jim je zdela za vselej zavarovana lastnina velike Nemčije, tako da so se le posmehovali delovanju rodoljubnih mož, češ, da prosto ljudstvo trohice ne mara za vse te prenapete narodne sanjarije. Med tem pa so rodoljubi leto za letom neutrudljivo delali, podučevali ljudstvo, dramili ga iz narodnega spanja in si tako od leta do leta pridobili zmirom več prijateljev, brez vsega hrupa zmirom večega zaupanja pri prostem ljudstvu. In ko je napočil dan 21. januarja, razkadili so se temni oblaki in sijajno pokazali štajarski Slovenci začudenemu svetu, da krepko živijo in vse svoje zaupanje le stavijo v tiste možé, ki so jih Nemci najbolj črnili in psovali. „Vendar če se kteremu okraju mora lovorov venec podati, podati se mora volilcem iz mariborskega okraja“, pravi g. dr. V. Zarnik. In res, zmaga v Mariboru je tako rekoč odločila bitvo; ta zmaga Slovencev je bolj osupnila in popolnoma pobila naše nasprotnike, kot vse druge zmage. Kajti v Mariboru si tega nikdo še sanjal ni in še zvečer pred volitvijo so pomilovali Mariborčani naša kandidata, ker reveža gotovo ne dobita čez 10 glasov! Nam pa so se zdeli, kakor Benedek pri Kraljevem Gradcu. Zmage gotovi niso, če tudi v deželi, poznali niti krajev niti ljudstva, in so tako prav v temi tavali. Vendar naj nikdo ne misli, da je ta zmaga lahka bila. Kdor ve, da je posebno mariborski okraj unstran Drave že zelo ponem-

čen; kdor pozna strastne nemškutarsko-birokrične trume protivnih nam mestjanov, tržanov in uradnik v v Mariboru, na Slov. Bistrici in v Šent-Lenartu in nasproti tu in tam še jako zanemarjeno ljudstvo, ta se ne more prečuditi volitnemu dnevju 21. januarja. Pa če so res protivniki hudi, imamo tudi mnogo gorečih rodoljubov med omikanim in prostim ljudstvom. In ti niso rok križem držali, vsak je napejal vse svoje moči in tako pripomagal k slavnemu izidu. Mi smo dobro vedeli, da posebno na nas gleda ves slovanski narod; čutili smo vsi, da gre za narodovo življenje ali smrt.

Da pa bralci pozvedó, kako se je godilo sploh pri volitvah na Štajarji posebno pa v Mariboru, in da iz te borbe posnemamo poduk, kako se moramo ravnati pri volitvah, podajam tu kratko zgodovino naših štajarskih volitev.

Znano je, da so se slovanski rodoljubi štajarski že 19. marca 1865 v Celji snidli in pri tej priliki ustanovili posredni volilni odbor za slovanski Štajar, kteremu pristopiti povabili so se vsi znani rodoljubi raznih krajev. Takrat se je tudi sklenilo, naj se spiše politična knjižica, ktera naj se o svojem času podaruje volilcem. Ta knjižica naj se natiska vsaj do konca januarja, ker se je takrat mislilo, da volitve ne bodo pred postavnim koncem starih deželnih zborov, t. j. meseca marca 1867. To je bil začetek organizacije.

Drugokrat snidli smo se meseca decembra zopet v Celji. Pregledoval se je prvi del polit. knjižice, ki jo je med tem že spisal bil g. dr. Vošnjak. Pogovarjali smo se zaradi kandidatov za razne okraje, vendar še pa nismo nič ne odločili, ker se nam še ni zdel pravi čas. Sklenili smo samo, se sniti 16. jan. o priložnosti Slomšekove besede v Mariboru. Knjižica pa bi se morala med tem spisati in natiskati tako, da bi do 16. jan. bila gotova. Na enkrat pride ces. manifest od 2. jan. in preden smo se tega nadjali, razpisal je že naš namestnik volitve

v kmečkih občinah na 21. dan januarja zdaj je bil skrajni čas, naznanjati kandidate in kar se da storiti v tako kratkem času, brez zamude izpeljati. Letela so pisma na vse strani in 9. januarja smo že bili zbrani v Mariboru. Po živahnih razgovorih so se odločile candidature, potem se je prečital že pripravljeni načrt poziva na Slovence in razšli smo se vsak na svoj kraj s trdnim upanjem, da pravična in poštena naša reč nam mora pripomagati k zmagi. Politična knjižica „Slovinci kaj čemo“? pa se je v Ljubljani tiskala noč in dan in se tako srečno dovršila do 12. jan. Razposlala se je v tisoč iztisih na vse kraje in povsod razdelila volilcem. Kajti zdaj so že bile povsod volitve izbiralcev ali volilnih mož. Pa da pri teh nismo mirno gledali, kdo da se po priliki izvoli, ampak kolikor mogoče povsod skušali vrivati naše možé, tega mi ni treba povedati. Posebno v šent-lenarškem in slov. bistriškem okraju smo spodbili skorej vse birokrične privržence in tako že zanaprej vedeli, da nam pri volitvi ne bo lahko spodletelo.

Do 15. končane bile so vse volitve izbiralcev in do tega časa je tudi že vsak volilec v rokah imel naš oklic in dr. Vošnjakovo knjižico. Od vseh krajev dohajali so nam veseli glasovi, da bodo zmagali narodni kandidatje. Vendar pa nismo bili brez strahu, posebno za Ptuj, kajti tam je delala četica strastnih in nekterih tudi hudobnih protivnikov, ki so postavili posebni volilni odbor, da bi Hermana spodbili. Pa strašno so se opekli in grozno blamirali. Tudi iz Šoštanja smo pozvedeli, da so vsi volilci zoper Lohminger-ja in da tudi od domačih slovenjegraških jih je le malo zanj. In ravno to nas je najbolj veselilo. Povsod nam je torej šlo po godu. Samo v mariborskem volilnem okraju smo bili v velikih skrbéh, ker se je od dne do dne hujše agitiralo zoper naša kandidata. (Konec pride.)

je poprej 28 okrajnih uradov, zdaj jih bode le 11, torej se marsikom za službo hlače tresejo. Da je nov politički veter potegnul, tega so veseli vsi uradniki, ki so v dež. zboru za znano adresno glasovali. —

Izpod Osternika. (Volitev.) V kateri koli časnik pogledam, vidim vse strani napolnjene „o volitvah“. Le izpod Osternika se še ni oglasila živa duša. Kje je pa ta Osternik? bote vprašali vi, ki berete „Slovenca.“ Osternik je visoka gora, ktera gleda v dve dolini, kateri je neka prebrisana buča skrojila v en volilni okraj, ki sega od izvira Zilje na Tiroljski meji do blizo nje izvira v Dravo, in spet nazaj po Ziljici čez raztočje v Žabnicah do laške meje v Pontablu. Ta volilni okraj obsega 21—24 ur hodá. Glavno mesto mu je št. Mohor na severo-zapadni strani Osternika. Preden so se pričele volitve, so tudi po soseskah pod Osternikom fratotali plavi (ne modri) listki, po katerih je previdni Celovški „Centralkomitée“ priporočal svoje kandidate. Naši ljudje se za te plavkaste listke niso dosti zmenili. Berž potem priferci iz Dunaja beli listič, ki soseskam prigovarja, naj le volijo v deželni in državni zbor. Ta listič bil je možem vseč; kajti popred je že šla parola — od kod je prišla, ne vem — da ne bodo volili. Sedaj so bili volje voliti, ali kogá, tega pa ni vedela živa duša, ker gre na Koroškem res terda za poslance. Duhovnike voliti, je ostro prepovedano od gosposke in liberalcev; z uradniki se tudi ne upajo na dan, ker jih je zadnji deželni zbor prepričal, da so ž njimi v nevarnosti na dve plati. Samih „verbežarjev“ ali upravnikov pa tudi ne morejo voliti, ker imajo zaupanje do njih le tako dolgo, dokler grejo fužine. — Naši zaupni možje se zanašajo na dobro srečo, češ, da bodo volili z večino in tako bo dobro, in volili so dva možá — enega fužinarja, enega pa „verbežarja“, in zadovoljni smo bili z njima.

Ali čujte, kaj se je še zgodilo v glavnem mestu Ziljskega volilnega okraja! Mi ubogi vaščani sicer nimamo pravice vtikati se v terške, mestne in obertnijske zadeve, pa vendar menda ne bo tak greh, če tu sub-rosa razodenem, kar sem čul iz najverjetnejših ust. To pa, kar mislim povedati, zadeva volitev za terške in obertnijske soseske, namreč Terbiško, Naborješko, št. Mohorsko, Blajberško i. t. d.

Kandidatov, ki so bili volje jih zastopati, bilo je, kakor slišim, dosti; kako pa je prišlo, da je zmagal od centralkomiteja priporočani kandidat, to bote koj zvedeli. Da volijo teržani in mestjani naravnost, to je že tako znano; ali kedár je več trgov v en žilvilni okraj zmetanih, pride jih iz oddaljenih trgov komaj peščica volit, ker jim za volitev ni sile mar, pa tudi stroškov se bojijo. Iz Terbiža in Naborjeta do št. Mohora je blizo dan hodá, torej ne moretje iti vsak teržan, ki ima volilno pravico.

To so dobro vedeli v Celovcu in kaj si izmislijo? Nek fužinsk oskerbnik v Celovcu piše nekemu terškemu srenjskemu predstojniku blizo laške meje, naj pošlje na njegove stroške 30 volilcev v št. Mohor, ki pa morajo za njega glasovati; in ljudje so bili koj volje, kajti zastoj se voziti in živeti se tudi teržanom dopada.

Kmaló se pa veter zasučé. V istem tergu ima nek zlahten gospod svoje fužine in delavce in ta gospod je podpisan bil na plavkastem listku, na katerem je „centralkomitée“ priporočal svoje kandidate.

Nalašč se pripelje iz Celovca na svoje fužine in v svoji centralistični gorečnosti skož več dni dokazuje svojim teržanom in kovačem, kakšna sramota bi bila za ves terg, če ne volijo kandidata, priporočanega od tistega komitēja, kteremu je glava največi mokarski sebičnež. Velikodušno obljubi poslati k volbi na svoje stroške 10 kovačev ali drugih teržanov, če še tudi srenja pošlje na svoje stroške drugih 10. Ker pa še ni

zaupal prav svojim poslancem, pošlje ž njimi še svojega uradnika, naj bi pazil na nje, če bi se njih vest spotaknila nad tem, da bi imeli voliti nekatoliškega duhovna.

Šlo je vse dobro. 20 mož jo vseka čez planino v št. Mohor, da svoje glasove Bauerju in tako je bila zmaga na strani centralkomitēja. Nekteri ljudje si pa ne morejo prav domisliti, kako je ta gospod, ki sicer za dobrega katoličana slovi in pri vsaki priložnosti na vso sapo hvali jezuite, mogel storiti ta pot in si toliko skerbi prizadeti, da je spravil v deželni zbor nekatoliškega seniorja. Nam sicer g. Bauer ni na poti, in tudi mislimo, da bode gotovo bolj značajan, kot marsikteri drug katolišk poslanec; le to je sumljivo, zakaj se naši psevdoliberalci bojé tako zelo katoliške duhovščine?

Blizo Velenja. TIN. — „Kamen do kamna palača!“ — Po mili naključbi se je včeraj 3. febr. sešlo pri č. g. Raku v prijaznem Velenju več rodoljubov. Med njimi bilo je tudi nekoliko verlih kmetov — srenjskih županov; celó nekoliko slovutih Mozirčanov je bilo nazočih. — Sproževali so se narodni govori, pevale slovenske pesmi in duh domoljubnosti je ojačil družbo zbrano tako, da so sklenili, ta večer še položiti temelj slovenski čitalnici za Skalsko dolino. Napravil se je zapisnik, v kterega se je podpisal vsak zvest rodoljub kot zvest ud biti in število je narastlo blizo 30. Sicer ni ogromen ta broj, a za ta kraj je to število jako. — Ako se oziramo na ustanovitev drugih čitalnic, vidimo, da so tudi tam z mahim začeli; pa iz zdravih korenin izraste močno steblo, deblo in drevo. Velenjskemu tergu pa bo šla potem čast, da je pokazal zdravi um in boljšo politično izobraženost mimo enakih krajev. Naprej, naprej! to je geslo vseh narodov. To so tudi sijajno najnovejše narodne volitve spričale. Ponosno gledamo na slovenski kranjski novi zbor. Toliko smo v šestih letih napredovali, če ravno so se nam silne ovire delale. Tudi naši tergi in mesta morajo scásoma naši biti — tudi oni stojé na slovenski zemlji, tudi oni živijo od slovenskih žuljev! Krivica mora pasti! — Čitalnica bo plodila domačo, prijazno, bratovsko ljubezen in pravo omiko!

Iz Ruš 8. februarja. D. G. (Še nekaj od volitve). Dragi „Slovenec“! veliko reči si nam že naznanil o tej zadevi, pa vendar ti še mirú ne damo, ker je še vedno dosti tvarine. Povedal si sicer o volitvi v Mariboru 21. p. m., in tudi naznanil Seidelnov protest, ali pri tem se je neka pomota vrinila, posebno kar piše nek gospod iz Gradca 29. januarja št. 12. „da so namreč hteli volilci dvorano zapustiti, ko je g. Seidel začel svoj truš“; kar pa je le nek star priverženec Seidelnov nasvetoval, ko je g. okrožni predstojnik rekel: „Večina glasov naj razsodi, ali sme dr. Radej voliti?“ Nato so naši volilci z enim glasom zavpili: „Radej, Radej;“ — in ko je to g. Seidelna še hujši razkačilo, začel je trobiti, kolikor mu je iz njegovega precej debelega grla mogoče bilo, in na vse oči gledal tako debelo, da se je bilo bati, da mu oči popokajo. To je videl njegov privrženec in nasvetoval, naj se vsi iz dvorane spodijo, pa posamezno k volitvi kličejó. — To pa se ve da je naše poštene kmete razjezilo in jeli so glasno klicati: Mi smo od okrajne gosposke sem poklicani, in ne gremo prej iz te dvorane, dokler volitev ni končana; naj le Seidel gre, če se mu tu ne dopada“, — in pri tej priliki je vsak svoj listek na kviško molil, da je bilo videti, kakor da bi dvorana polna bila malih zastavic ali banderic; in to je g. Seidelna tako osupnilo, da se je kar zmuznil, in poznej po nekem časniku sanjaril, „da je skoro bila potreba, z orožjem se braniti“. Oj ti preubogi stotnik ti, kak korenjak si vendar, da le rudeč papirček zagledaš, že bi rad meč potegnul, ko bi ga imel, in pa da bi si upal! Mirno je prišel vsak volilec v dvorano, in celo mirno bi tudi bila volitev minula,

ako bi bil ta g. stotnik drugači ravnal. Ali to smo pa pokazali, da se Slovenec ne ustraši tako hitro in se mu ne tresejo hlače tako, kakor g. Seidelnu!

Iz Ljubljane. + Nihče ne more tajiti in še celó naši najgorkeji protivniki nam priznavajo, da v beli Ljubljani národná reč veselo premaguje in da smo v tej zadevi v kratkem času dosegli že toliko, kolikor bi si sami ne bili nadjali. Kolikor veselejše se pa domača reč uterjuje, toliko trdovratneje pa tudi še ptuja stranka bije svoje zadnje boje, in ima še celó pri najsvetejših opravilih svojo gnjusno zalego. Dragi prijatelj, ki prideš v nedeljo pogledat belo Ljubljano, pojdi tudi k sv. Jakobu na stari trg k zadnji popoldanski božji službi sedaj o 1/2 5., poletu pa ob 5. uri; toda svetujem ti, pobožni Slovenec, pojdi popred v kako drugo cerkev molit, kajti tukaj pri sv. Jakobu ne boš lahko molil, da bi ne plental zraven. „J kaj pa je tú“, boš me prašal, „vsaj je Šentjakopska cerkev ena najlepših in najbolj prijetnih cerkvá v Ljubljani?“ Res je tako ljubi moj, toda grozno se boš čudil videti polno cerkev praznih belih slovenskih peč (ženskih pokrival na Kranjskem) — duhovnika in strežnike pred oltarjem — pred Najsvetejšim pa boš čul glasno moliti: „Herr erbarme dich unser“, kmečko ljudstvo pa ponižno klicati: „Gospod, usmili se nas! Gospod usmili se nas!“

Ta mili klic: „Gospod, usmili se nas!“ ti bo gotovo, če imaš le še domače serce, utrinjal solze in ti bo zbudil nevoljo do presilne ptuje kulture, ktera ima še celó v cerkvi — pri Najsvetejšem — svoje ostudno gnjezdo. — Pa ti bo kdo rekel, da naj imajo tudi Nemci svojo božjo službo. Naj jo imajo, saj jim jo iz serca privoščimo, da bi jih le kaj bilo, da bi popoldne k litanijam hodili. Za Nemce je v Ljubljani v nemški (križanski) cerkvi in pri č. č. g. g. uršulinaricah nemška božja služba, kjer brez Slovencev tudi ni nikoli cerkev polna; pri sv. Jakobu pa ni nikakor treba ne dopoldanske nemške pridige, ne popoldanskih nemških litanij, kajti to je res nekaka samovlast Šentjakopskega g. župnika, kateri je v nemščino tako zaljubljen, da v svoji cerkvi noče po domače moliti, akoravno ga je mati učila slovenski, ne pa po nemški Boga častiti. Domoljubni Šentjakopski farmani so se že večkrat prizadjali in tudi prosili, da bi se jim nemščina odpravila iz cerkve, toda vse zastoj: „Stara navada, železna srajca“, ali pa po nemški: „Dummheit und Stolz wachsen auf einem Holz!“ — Tudi v stolni cerkvi pri sv. Nikolaji so pred nekterimi leti še po nemški litanije molili, toda nekemu domoljubnemu duhovnemu pomočniku, ki je enkrat prišel k oltarju in videl polno cerkev belih peč, ni pustila vest, da bi se bil po nemški pokrival, in na svojo odgovornost je začel pervikrat po slovenski moliti, in od tega časa so v Šenklaški pri tej priliki slovenske litanije. Vsi smo mu za to hvaležni. Mislimo, da bi se bilo tudi pri sv. Jakobu že tako zgodilo, ko bi g. župnik ne bil tako oster zapovednik. Molimo tedaj na „Herr, erbarme dich unser“ le še bolj goreče: „Gospod, usmili se nas!“ Pravična reč bo zmagala!

V Rifenberku 5. februarja. —n— (Čitalnica.) Ne morem se zderžati, da bi ne naznanil neke prevesele novice iz naše občine. Povsod napredujejo na slovenskem polji, napravljaje si slovenske čitalnice, pevska in druga koristna društva v povzdigo narodnega duha in omike, — le iz našega kraja se je do zdaj še malo slišalo, kakor da bi tu sladko spali, med tem, ko se naši sosedje živahno gibljejo. Pa glej, tudi nas so mili žarki narodne zavesti, ljubezni in vneme prešinili ter napravili smo si po izgledu naših bližnjih sosedov slovensko čitalnico v našem kraju jako potrebno. Dolgo časa je želja jo napraviti tlela med nami in koperneli smo po nji kot žejni v pustinji po

studentu hladne in pokrepčavne vode, a zdaj z edinjenimi močmi napravili smo jo in v kratkem bomo jo sijajno odprli.

Udov je precej lepo število, kajti naši pošteni kmetje so res pravi domorođci in zeló ukaželjni, in to so pokazali, ko so letnino prostovoljno obljubili in polovico že odrajtali. Živili Rifenberčani! Zelen.

Od svetega Petra pri Gorici. † (Görzer „Wochenblattel“ — skrita kačja zalega!) Zamolčati sem mislil, da mi je predzadnja „Domovina“ prinesla program nemškega „Blattelna“; ali glejte, znati je, da so goriški nemškutarji po našej „Domovini“ zasledili, da znam tudi nemško pisavo nekoliko pismenkovati, kajti poslali so mi „Wöchnerin“ (tako so kerstili gor. Slovenci nemški tednik) v hišo brez vse naročnine. Ker krotka in uborna „Domovina“ ni naravnost skušala svojim Slovencem odvoskati tega prežlahnega nemškega blaga, se je timveč treba bati, da bi nam komaj zbujene narodne zavesti ne morilo in raznoterega narodnega napredka ne zaverlo, ako so vsakemu slovenskemu bravcu tolsti maslenjak v hišo porinili. Goriški Nemci, to so mi zvite glave, se bolj prekanjene kot ona, ki je pred nekaj dnevi v židovskem listu o „Slovanih po nemško-avstrijskih deželah“ modrovala! Ti se na videz sila lepi delajo, mi pa moramo njih prilizovanje tem očitnejše zavračati, kajti vse njihove misli, vsi njihovi naklepi le na to merijo, kako bi nas prej pangermanizmu t. j. veliki Nemčiji žertovali in v nji vtopili. Na njih sadu jih bote spoznali! Poglejmo tedaj bolj natanko, kaj nam je precej s prva obrođila dobruha, ki so jo tujei s tujega v našo domovino presadili. Vsak naj natanko opazuje njen sad, da ne bo kupil škodljivih, kislih pa pustih lesnic za slastna jabelka, kajti na videz lepa barva je že marsikterega oslepila. Slovencem bi bilo od več, tu spodbijati s tehtnimi razlogi one „Wöchnerine“ besede o velikej potrebi nemškega časnika v Gorici, ker sleherni Slovenec je prepričan, da mu nemška „Wöchnerin“ ne bo zmanjšala ne davkov, ne polja bolje obdelovala, ne zboljševala splošnjega ubornega stanja. Od več bi bilo spodbijati drugi programni odstavek, v katerem se „Wöchnerci“ v njenih slabostih kot ranjkemu Bachu sanja o prevelikem številu tukajšnjih Nemcev. Draga majka, mi občudujemo vašo milost, da nas niste vseh nemcev šteli! Mi Slovenci po „Wöchnercih“ Nemcih in njih skerblijivosti tako malo kopernimo kot po lanskem snegu! Ti „Wöchnerci“ Nemci so tisti zviti sovražni natopirji, ki bi tudi za naprej kot do sedaj radi pili našo serčno kri in iz narodnjega života radi poserkali živeljni mozeg.

Njih strupeni birokratizem je našemu narodu z raznimi zvijačami zavezoval serčne žile, da so njegovi udje ali popolnoma oterpili ali jako opešali. Komaj se je jelo narodno življenje nekoliko gibati, narodni duh po naših gorah in dolinah veti, že se repenčijo na vseh straneh Nemci in Nemconi, kako bi nas z nova zatirali.

Prečudno pa kvasa program v tretjem odstavku. Hvali se sè svojo velikodušnostjo! Mi Slovenci dobro poznamo nemško miloserčnost. V tužnih stoletjih kot današnji so bili in so Nemci tisti ozkoserčni, zavidni, sovražni, strastni ljudje, ki po Slovenskej kot po celej Avstriji ne privoščijo drugemu narodu koščeka dobrega kruha. Povzdiguje dalje svojo deržavljanost. Nemci naši zatiravci gotovo nas ne bodo učili in slepili, kako se ima spošteni deržavljan ponášati. Saj so vendar oni isti prečudni deržavljan, ki so nam drago ladijo Avstrijo zapeljali med tako nevarne peči in kleči, da se vsi Slovani tresemo, da bi se ne razsula. Masleno smetano pa nam obeta rekoča, da ji pri njenih člankih ne bo mar ne vera ne na-

rodnost pa politično mnenje. Varujte se dragi Slovenci goriške nemske „Wöchnerce“! Verska mlačnost in nevarnost nam tu proti! Izvoljeni pastirji naj varujejo krepki narod nove volkulje! Glejte našega „Slovenca“! kako krepko podpira narodne pravice, kako odkritoserčno graja razne napake, ki se semtertje še nahajajo, kako ljubeznivo in zaupljivo nas podučuje! Na vse strani nas hrabro zastopa in vendar se ponáša kot verli katoličan, ki verskih mej nikoli ne prestopa. Ta ostudni „Blattel“, ta goriška „Wöchnerin“ pa že pri svojem težavnem porodu hoče našo sveto vero na kant spraviti! Tega se nam še manjka, da bi nam tujei s smerdljivim blagom še versko zavest spodjedali. Preziralta, pravi dalje, bode tudi narodnost, narodnost, ki je v sedanjem stletju vse javno življenje prešinila! Mi goriški Slovenci se borimo za svojo narodnost z dvema sovražnikoma, z Nemci pa Italijani. Sleherni izmed nas sprevidi, kako je treba oživljati narodnega duha in povsod ga podpirati, da v nevarnem boji ne omaga, — ta kačji nemški tednik pa hoče usiliti narodno mlačnost, po kateri bi gotovo zmagani bili. Zakrita njegová zvižaja se lepoticí z znanimi praznimi besedami: omika, pametna odgoja, previdnost in vnetost do ustavnega življenja i. t. d. Jaz bi le dostavil: in nemško pijanstvo in brezverna in brezvestna razuzdanost! Vsakteri list, tudi domači, tembolj pa nemški, ki naše narodnosti ne podpira, je naš sovražnik: Mi ga ne bomo podpirali, naj se že tako prilizuje. Hujski je kot naš očitni nasprotnik, kajti njegove pušice v lepe strupene tančice zavite nam protijo gotovo smert. Timeo Danaos dona ferentes! Bojte se goljufnih prerokov! Ako bi bili vsi goriški Slovenci, ako bi bili vsi Slovenci mojih misli, gotovo bi zvrta „Wöchnerca“ ne našla poti v nobeno slovensko hišo!

Ptuje dežele.

Prusija. Kraj je zbor s posebnim govorom razpustil, v katerem zlasti to povdarja, da je Nemčija na poti enotnega združenja.

Italija. Znani predlog zastran cerkvenega posestva je odbor drž. zbora zavrgel, — treba bo tedaj družih potov poiskati, ali pa bankrot oklicati, ker čakati bodo javljene tudi dolgo mogli!

Srbija. Vlada je 50.000 iglenic v Belgiji naročila; ima pa že 150.000 pušk in 200 topov. — Kolikor se na dalje od tod zve, gori vse za vojsko, za katero se tudi na vso sapo vse potrebno pripravlja, še celo led za bolnike in ranjene. Le Turk bi jo znal skrhati, če bi res naposled odjenjal.

Turčija. Pariški časnik „Mém. D.“ ve povedati, da je turška vlada volje srbske trdnjave zapustiti ter jih Srbom izročiti, samo da se jej najviša oblast kako zagotovi. — Nek turšk list pa piše, da bode Turčija sama izhodnje prašanje rešila s tem, da se kristjani oprostijo, velika narodna skupščina skliče itd. — Naj to verjame, kdor hoče, mi že ne verjamemo! — Poroča se tudi, da bode stari Omer-paša viši poveljnik v turško-slovanskih pokrajinah in da se kristjanom v Bosni orožje jemlje.

Razne novice.

* Dr. Gregor Krek, ki bode izredni profesor ali docent na graškem vseučilišču za slovensko jezikoslovje, prednášal je predpisani govor 4. t. m.

* Za češki deželni zbor je v kmečkih občinah izvoljenih 50 Čehov in 29 Nemcev, po mestih in trgih 41 Čehov in 46 Nemcev, tedaj skupaj 91 Čehov in 75 Nemcev. Ker so tudi veliki posestniki

(16+54) konservativno-narodne možake (privržence Oam-Martínica) za poslance izvolili, bo tedaj vseh skupaj 161 Čehov in le 75 Nemcev. V tem zboru sedi, čo se ne motimo, 231 poslancev, kar je dosti lepo število.

* Za ogrske ministre neki bodo ali so že izvoljeni: Jul. Andrassy, Pavel Somsich, Horváth, Lonyai, Wenckheim, Goróvy, Eötvös in Mikó.

* V mariborski vojaški odgojilnici je bil 1. t. m. nek hud punt nastal. Precej veliko rejencev je hotlo menda zavolj slabe hrane in telesne kazni svojim prepostavljenim s silo kljubovati in se je tedaj na dvorišču vtaborilo in neki do 10. zvečer branilo. Še le tedaj so se dali pogovoriti. Med uporniki sta bila menda tudi dva sina vojaškega ministra Johna.

* (Kako na Turškem poslanci zborujejo?) Pripoveduje se, da je minulo leto bosanski paša nek zbor sklicati dal. Poslanci se zberó o naznanjenem času v zbornici. Vsakemu se odloči sedež in zbor se prične z nekim ogovorom. Potem pa dobi vsak izmed njih dolgo turško pipo in skleđico černe kave; vendar pa morajo krščanski poslanci turškim streči in tobak prižigati. Nato bere predsednik zaporedoma predloge in ti čudni poslanci puše kimajo k vsaki posamezni točki mrmraje besede; Je že prav, dobro! — Ali se je po takem zbor koj prvi dan končal ali še kaj dni privzel, ni povedano; mislimo si pa lahko, da so pri takem redu poslanci lahko že prvi dan vse dovršili. To je turški zbor!

Prazne službe.

Oficijalska pri višem colnem uradu (840—945 gld.) do 23. febr. pri dež. fin. vodstvu v Pragi; — sl. poštnega odpravnika v Rapottensteinu (100 gld., pavšal 15 gld.) do 17. febr. pri pošt. vodstvu na Dunaju; — oficijalska pri colnem uradu (525 gld.) do 14. febr. pri dež. fin. vodstvu v Krakovu; oficijalska (840 gld.) do 21. febr. pri loterijskem uradu v Pragi; — sl. pošt. odpravnika v Boravi (120 gld.) do 26. febr. pri pošt. vodstvu v Pragi; — dve profesorški pri tržaški mestni gimnaziji (ena za zemljepiše, druga za klasično jezikoslovje, 1200—1300 gld.) pri mestnem uradu v Trstu.

Prošnja.

Ker se od več strani poprašuje po moji knjžici „Slovenci, kaj čemo?“, torej prosim vse čé. gospode, katerim sem poslal po več iztisov, naj mi blagovolijo nazaj poslati neprópane knjžice in pa novice za prodane.

Ko bi se res kazala potreba drugega natisa, storil se bo z nekaterimi popravki in dodatki.

Iz slovenske Bistrice 10. febr. 1867.

Dr. J. Vošnjak.

Prejeli smo sledeči popravek, ki ga gledé tiskarne postave naznanjamo. Pri vsem tem se nam pa vendar čudno zdi, zakaj da se to ni že prej in da se je samo nam na znanje dalo. Tako se glasi:

V dopisu „blizo Šmarne gore“, Slovenca od 2. febr. t. l. št. 14, str. 59 se glavni odbor za volitve na Kranjskem (Central-Wahlkomité für Krain) nekakega postopanja pri ljubljanskem knezoškofu natoleuje, kar je vse le gola zmišlja in od konca do kraja neresnično.

Ljubljana 9. februarja 1867.

V imenu glavnega odbora za volitve na Kranjskem:

Dr. Supan.

Dunajska borsá 12. februarja 1867.

5% metalike	62.25
5% nacional	72.—
1860 derž. posoj	90.70
Bankine akcije	775.—
Kreditne	195.50
London	127.30
Novi zláti	6.02
Srebro	126.—

Dunajska borsá 8. februarja:

Cesarski cekini	6.09	6.11
Krone	17.60	17.70
Napoleonorjji (20 frankov)	10.33	10.34
Suvrendorji	—	—
Ruski imperijali	10.60	10.65
Zavezni tolarji	1.91	1.91½
Srebro (azijo)	127.25	127.75